

ДОЛИХОПОДИДНИ МУХИ (DIPTERA: DOLICHOPODIDAE) ОТ ГОРНО ТРАКИЙСКАТА НИЗИНА. ЕКОЛОГИЯ.

ас. д-р МИХАИЛ КЕЧЕВ
БУАРР, Департамент по Технологии

DOLICHOPODID FLIES (DIPTERA, DOLICHOPODIDAE) FROM THE UPPER THRACIAN PLAIN. ECOLOGY.

MIHAIL KECHEV
University of agribusiness and rural development,
Department of Technologies

Резюме: В статията е дадена информация за шест вида насекоми от семейство Dolichopodidae (Diptera). Насекомите са известни от други части на страната – Западни Родопи и българското черноморско крайбрежие. За Тракийската низина са известни видовете *Poecilobothrus regalis* и *Sybistroma impar*. Видовете *Rhaphium zetterstedti*, *Syntormon pallipes*, *Campsicnemus curvipes* и *Campsicnemus umbripennis* се съобщават за първи път за Тракийската низина. Посочени са и екологични бележки за видовете – местообитания, период на летене и др.

Abstract: Ecological notes and information about habitat preferences for six dolichopodid flies – *Poecilobothrus regalis*, *Sybistroma impra*, *Rhaphium zetterstadti*, *Syntormon pallipes*, *Campsicnemus curvipes* and *Campsicnemus umbripennis* are given in the present paper. The species are collected in the Upper Thracian Plain from four different habitats.

Key words: Diptera, Dolichopodidae, Bulgaria, The Upper Thracian Plain, fauna.

ВЪВЕДЕНИЕ

Семейство Dolichopodidae принадлежи към подразред Brachycera на разред

Diptera (Двукрили). Семейството е едно от най-богатите на видове сред двукрилите насекоми в света. По данни от каталога на китайски учени (Yang et al. 2007) днес в света са описани 226 рода с 6870 вида. Долихоподидите са разпространени във всички биогеографски райони на планетата.

Размерът на тялото при отделните видове варира от 1 до 10 мм. Гърдите и коремчето на видовете на повечето родове са оцветени в зелено или синьо-зелено с метален блясък, а при родовете *Neurigona* и *Xanthochlorus* те са жълти. Характерен отличителен белег на долихоподидите са много дългите крака. По тази причина в западните страни тези насекоми се наричат "дългокраки мухи" (long-legged flies). Често краката са с различни четинки, власинки, шипове и др., които играят роля при копулацията и са важен таксономичен белег при определянето на отделните видове. Насекомите от семейство Dolichopodidae се срещат по влажни местообитания: по растителността около реки, езера, блага, мочурища, край канали и др. Само родовете *Medetera* и *Thinophilus* се срещат по сухи места. Повечето възрастни и техните ларви са хищници и играят много важна роля в контрола на популациите на различни паразити и неприятели по земеделски култури.

Първи съобщения за долихоподиди в България прави Неделков, който през 1909 и 1912 публикува 12 вида. В. Бешовски (1964, 1967, 1971, 1973) изучава диптерната фауна по Българското черноморско крайбрежие и съобщава 62 вида от това семейство. През 1966 Бешовски описва вида *Epithalassius stackelbergi* като нов за науката.

По време на работата върху дисертацията си авторът на настоящата статия, изследва семейството в Западни Родопи и съобщава от там 41 вида, нови за фауната на България (Кечев, 2005, 2006, 2007, 2010). През 2007 г. Кечев съвместно с белгийския специалист Полет (Pollet & Kechev, 2007) описват нов вид за науката *Teuchophorus chaetifemuratus*, а през 2010 г. съвместно с проф. Негробов (Negrobov & Kechev, 2010) съобщават вида *Dolichopus beschovskii*, също нов за науката.

Данни за видове от семейство Dolichopodidae в Тракийската низина са оскъдни.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

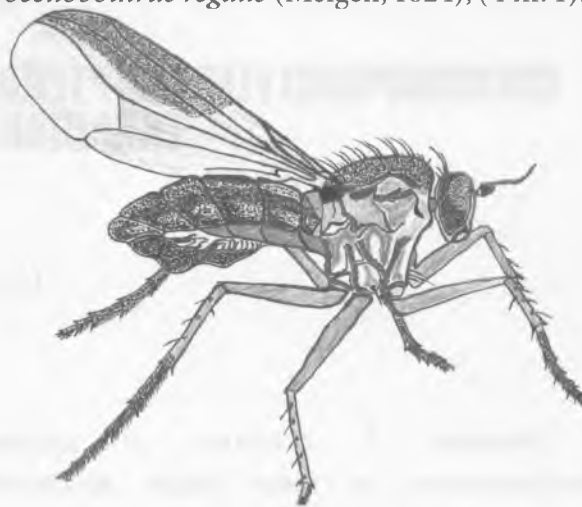
Материалът за настоящата работа е събиран в периода септември 2010 - август 2011, с изключение на зимните месеци. Насекомите са ловени с ентомологичен сак в продължение на 1 час (от 18 до 19 часа). От сака материалът е прехвърлян в банка с 95% етилов спирт. Долихоподидите са селектирани при лабораторни условия с помощта на бинокляр. Насекомите са събирани от 4 различни места:

1. Блатиста местност до чешма с корито, разположена източно от Чирпан.
2. Текирска река – северно от Чирпан по пътя за село Спасово. Бреговете са обрасли с разнообразна хигрофилна растителност.
3. Умурувска река северно от село Партизанин. Бреговете са обрасли с хигрофилна растителност и засенчени от широколистни дървета – върби (*Salix*), тополи (*Populus*) и др.
4. Малък поток на открити поляни

по пътя за село Ценово (на 4 км от Чирпан). През сухите месеци (юли – август) водата пресъхва.

ФАУНИСТИЧЕН СПИСКЪК

Poecilobothrus regalis (Meigen, 1824), (Фиг. 1).

Фиг. 1. *Poecilobothrus regalis*.
Мъжки (рисунок М. Кечев)

Poecilobothrus regalis се среща масово в района на Чирпан и околностите му (Кечев 2011 а) през месеците юни и юли. Особено голям е броят на екземплярите около водоеми със застояла или бавно течаща вода, обрасли с папур (*Typha latifolia*) и друга водна растителност. При първото местообитание през месец юни е наблюдавано как мухите *Poecilobothrus regalis* нападат ларви на кръвосмучещи комари (сем. *Culicidae*) (Фиг. 2).

Фиг. 2. Ларва на комар (рисунок М. Кечев)

Ларвите на комарите живеят и се развиват в застояли води, като се прикрепят за водната повърхност с дихателна тръбичка, през която приемат кислород от въздуха. По-подробни изследвания на екологията и хранителния спектър на *Roesilobothrus regalis* ще дадат представа за влиянието на този вид в поддържането числеността на популациите на комарите и други насекоми. В продължение на три години при проучванията в Западни Родопи не е отбелязано нито едно находище на този вид. В Тракийската низина (в Чирпан и околностите) пикът на развитие е средата на юни - 18.06.2011 г. - 96 мъжки и 81 женски екземпляра.

Sybistroma impar Rondani, 1842 =
Ludovicius impar Rondani, 1842 (Фиг. 3).

Съобщен е за първи път за България от чешките специалисти Олешничек и Бартак (Olejniček and Barták, 1997) от едно находище в Долни Чифлик с един мъжки екземпляр. Видът е събран около дъбова гора.

Второ находище за този вид е от гр. Чирпан (Kechev 2011 b).

Фиг. 3. *Sybistroma impar*, мъжки
(рисунка М. Кечев).

Rhaphium zetterstedti (Parent, 1925) – видът се среща в четирите местообитания. Периодът на летене е от април до октомври.

Syntormon pallipes (Fabricius, 1794) – също като *Rh. zetterstedti*, *S. pallipes* се среща и в четирите местообитания.

Периодът на летене също е от април до октомври. И двата вида са познати от много находища в Западни Родопи и от българското черноморско крайбрежие.

Видовете *Campsicnemus curvipes* (Fallén, 1823) и *Campsicnemus umbripennis* (Loew, 1856) са намерени само в едно от четирите находища – Малък поток по пътя за с. Ценово. И двата вида предимно са събирани в Западни Родопи. *C. curvipes* е по-често срещан и е познат с над 10 находища в Западни Родопи. *C. umbripennis* се среща по-рядко. В Западни Родопи е активен от юли до септември, на места с висока надморска височина - над 900 м. В Тракийската низина е уловен през месец октомври, когато температурите са по-ниски.

ЛИТЕРАТУРА

- Бешовски, В. 1964. Диптери от литоралната област на Българското Черноморско крайбрежие. Известия на института по рибовъдство и риболов, Варна, 4: 91-98.
- Бешовски, В. 1971. Принос към диптерната фауна (Diptera, Brachycera) от Българското Черноморско крайбрежие. I. Известия на зоологическия институт с музей, 33:5-11.
- Бешовски, В. 1973. Принос към диптерната фауна (Diptera-Brachycera) от Българското Черноморско крайбрежие. III. - Известия на зоологическия институт с музей, 37: 33-41.
- Неделков, Н. 1909, Нашата ентомофауна. – Архив на министерството на просвещението, I, 83-135.
- Неделков, Н. 1912. Шести принос към ентомологичната фауна на България. – Списание на БАН, 2: 198.
- Beschovski, V. 1966. *Epithalassius stackelbergi* n. sp. une nouvelle espece de Diptera (Dolichopodidae) du littoral bulgare de la Mer Noire. - *Compte rendus de l'Academie bulgare des Sciences*, 19: 1079-1082.
- Beschovski, V. 1967. Für die Fauna Bulgariens bislang unbekannte Dolichopodidae (Dipt.). – *Zoologischer Anzeiger*, 178 (3/4): 219-224.
- Olejníček, J. & Barták M. 1997. Some faunistically interesting Dolichopodidae (Diptera) from Europa. In: Vaňhara J. & Rozkošný R. (eds), *Dipterologica bohemoslovaca*. Vol. 8. *Folia Fac. Sci. Nat. Univ. Masaryk. Brun.*, Biol., 95: 137-139.
- Kechev, M. 2005. Check-list of Dolichopodidae (Diptera, Brachycera) species in Bulgaria. - *Scientific Studies, University of Plovdiv, Animalia*, 41: 47-62.
- Kechev, M. 2006. Dolichopodidae (Diptera, Brachycera) of the Western Rhodopes (Bulgaria). – In: Beron P. (ed) *Biodiversity of Bulgaria*. 3. Biodiversity of Western Rhodopes (Bulgaria and Greece) I. *Pensoft & Nat. Mus. Natur. Hist., Sofia*, 613-616.
- Kechev, M. 2007. New Long-Legged Flies (Diptera: Brachycera: Dolichopodidae) to the fauna of Bulgaria Collected in the West Rhodopes – *Acta Zoologica Bulgarica*, 59 (1): 105-108.
- Kechev, M. O. 2010. New Dolichopodid flies (Diptera, Dolichopodidae) to the fauna of Bulgaria collected in the West Rhodopes (Bulgaria). Distribution and habitat preferences. *Int. J. Dipterol. Res.*, 21(3): 179-182.
- Kechev, M. 2011 a. Two new dolichopodid flies (Diptera, Dolichopodidae) to the fauna of Bulgaria. Ecological notes to the species of genus *Poecilobothrus* known for the country. In: *International Scientific and Applied Conference "Opportunities and problems for alternative forms of tourism development in small villages"*, 14-16 march 2011, Plovdiv, Bulgaria, P. 293–297.
- Kechev, M. 2011 b. An improved check-list of Dolichopodidae (Diptera, Brachycera) to the fauna of Bulgaria. In: *International East European Symposium on Entomology*. Voronezh State University, November 2011, pp. 73-78.
- Negrobov, O. & Kechev, M. 2010. A new species of the genus *Dolichopus* Latreille, 1796 (Dolichopodidae: Diptera) from Pirin Mountain, Bulgaria. *J. Entomol. Res. Soc.*, 12(3): 71-73.
- Pollet, M. & Kechev M. 2007. A review of Palaearctic *Teuchophorus*, with a new species from Bulgaria (Diptera: Dolichopodidae). *Zootaxa*, 1592: 45–56.
- Yang, D., Zhu, Y. J., Wang, M. Q. & Zhang, L. L. 2006. *World catalog of Dolichopodidae (Insecta: Diptera)*. Beijing: China Agricultural University Press: 704 p.